

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на научната степен "доктор на науките" по: област на висше образование 5. Технически науки, професионално направление 5.13. „Общо инженерство“, научна специалност „Технология на млякото и млечните продукти“

Автор на дисертационния труд: д-р Чулунбат Ценд-Аюуш, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Животновъдни науки“ при Аграрен университет, гр. Пловдив.

Тема на дисертационния труд: Теоретическое и экспериментальное обоснование технологии молочных продуктов функционального питания в условиях Монголии.

Рецензент: доц. д-р Мария Дончева Донева-Николова, Институт по криобиология и хранителни технологии-София, област на висше образование 5. „Технически науки“, професионално направление 5.12. „Хранителни технологии“, научна специалност „Технология на биологично активните вещества (вкл. ензими, хормони и белтъчини)“, определена за член на научното жури със заповед № РД 16-824/13.07.2022 год. от Ректора на АУ гр. Пловдив.

1. Актуалност на проблема.

През последните години се увеличават научните изследвания за доказване на полезния ефект на пробиотичните бактерии. Селекцията на пробиотични щамове със значими пробиотични свойства и включването им в състава на продукти, които могат да имат една или повече профилактични насочености е актуална научноизследователска и приложна задача.

Дисертационния труд на тема „Теоретическое и экспериментальное обоснование технологии молочных продуктов функционального питания в условиях Монголии“ съдържа теоретични обобщения и решения на научно-приложни проблеми, които представляват оригинален принос в науката.

Актуалността на темата на дисертацията се допълва и от това, че на база на проведените изследвания са разработени технологии за получаване на нови здравословни пробиотични продукти.

Дисертационният труд е представен на 266 страници и включва следните раздели: въведение, аналитичен преглед на литературните източници, обекти и методи на изследване, резултати от проведените изследвания, практическо приложение на резултатите от изследването, изводи и приноси.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

На базата на обобщените изводи от аналитичния преглед на научната литература са определени целта, както и задачите за нейното реализиране. Изборът на методика за изследване е основен елемент за качественото

решаване на поставените научни проблеми. Методиките на изследване и анализ, описани в трети раздел на дисертационния труд са подбрани в съответствие с актуално поставената цел и задачи. Подробно, точно и задълбочено са описани процедурите за селекция на микроорганизми, хранителните среди за култивиране, различните параметри на изследваните процеси. Представени са методи и подходи за доказване на здравословните свойства на щамове млечнокисели бактерии.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Получените резултати от изследването са онагледени и показани в синтезиран вид с помощта на 73 таблици и 25 фигури. Считам ги за подходящи, за по-пълно и цялостно представяне на големия обем информация. Подходът в онагледяването е балансиран и позволява дискусия на зависимостите.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

По дисертационната тематика е систематизирана научна информация като са използвани 257 литературни източника. Всички цитирани литературни източници са във връзка с разглежданото направление. Интерпретацията на използваната литература показва задълбоченост и познаване на разработвания проблем.

Резултатите от изследването, техния анализ и обсъждане заемат съществена част от дисертационния труд. Те са представени в структурирана логична последователност. Данните са посочени коректно. Анализирани и интерпретирани са в необходимата степен.

Представени са резултати от проведено идентифициране на щамове млечнокисели бактерии, изолирани от национални млечни продукти в Монголия. Направено е ефективно проучване на важен за науката и практиката проблем – изследване на здравословни свойства на млечнокисели бактерии и подбор на пробиотични щамове за разработка на продукти с тяхно участие.

Изключително впечатление правят изнесените резултати от клинични изпитвания на антихеликобактериална и терапевтична ефикасност в стомашно-чревния тракт на ферментирали млечни продукти. Полезните ефекти на получените резултати са конкретизирани и в представените патенти и авторски свидетелства.

5. Приноси на дисертационния труд.

В резултат на извършената експериментална работа и представянето на резултатите са формулирани изводи, на базата на които д-р Чулунбат Ценд-Аюш извежда 6 научни и научно-приложни приноси. Те са формулирани коректно и изцяло следват от получените зависимости.

Считам, че посочените приноси са добре обосновани, и отговарят точно на изискванията за нови научни знания, както и до полезно увеличаване на знанията в дадената научна област.

С оригинален приносен характер е извършеното изследване на микрофлората на монголски ферментирали млечни продукти, в резултат на

което са идентифицирани и класифицирани 10 хомоферментативни пробиотични щама на млечнокисели бактерии.

Приложните приноси са свързани с разработването на стартерни култури за продукти със здравословни ефекти и технологичните параметри за тяхното производство. Внедрена е иновативна технология за редица ферментирани млечни продукти с пробиотични свойства.

6. Критични бележки и въпроси.

По същество към дисертационния труд нямам забележки.

7. Публикувани статии и цитирания.

Във връзка с дисертационния труд са представени 36 броя научни публикации. 10 са публикувани в списания, които са реферираны и индексирани в световноизвестни бази данни. Посочените публикации отразяват основните резултати в дисертационния труд. Същността на работата е отразена и в една монография и две книги. Потвърждение за актуалността и приложността на получените резултати, както и за качеството на публикациите е високата им цитируемост - 112 броя. Преобладаващият брой цитирания е в издания, реферираны и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 92 броя.

Представената справка показва сбор от 431 точки в Група Г и 960 точки в Група Д, с което се покриват минималните изисквания по групи показатели в професионално направление 5.13. „Общо инженерство“.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторантката, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на д-р Чулуунбат Ценд-Аюуш научната степен **“доктор на селскостопанските науки”** по научната специалност „Технология на млякото и млечните продукти“ в научна област 5. „Технически науки“, професионално направление 5.12. „Хранителни технологии“.

Дата: 20.09.2022 г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО: .....
/доц. д-р Мария Донева/